

Antanas Andrijauskas, Konstantinas Andrijauskas

Civilizacijos istorijos metamorfozės:
komparatyvistinis požiūris į neeuropinį pasaulį

Pratarmė / 9

IVADAS / 14

MESOPOTAMIJOS LOPŠYS: ŠUMERŲ CIVILIZACIJA / 21

Mesopotamija ir šumerų civilizacijos ištakos / 22

Šumerologijos mįslės / 24

Šumerų kilmės problema / 27

Žemdirbystės savitumas / 29

Miestietiškos civilizacijos tapsmas / 31

Mitologija ir religija / 33

Rašto išradimas / 34

Socialinis ir politinis modelis / 36

Akadiečių užkariavimas / 37

Meninės raiškos formos / 39

Šumerų civilizacijos laimėjimai / 40

GYVYBĖS UPĖS SLĖNYJE: SENOVĖS EGIPTO CIVILIZACIJA / 43

Civilizacijos ištakos / 44

Istorinės sklaidos ypatumai / 47

Religijos ir mitologijos pasaulis / 51

Hieroglifinio rašto vaidmuo / 54

Valstybė, socialinė struktūra ir ūkininkavimo formos / 56

Kultūra, etika ir mokslas / 60

Estetika ir grožio samprata / 62

Meno formų savitumas / 65

DIEVŲ VARTAI: Miesto civilizacijos idealas Babilone / 69

Civilizacijos ištakos ir Pirmosios dinastijos vaidmuo / 70

„Tamsusis“ civilizacinės raidos tarpsnis ir atgimimas / 72

Kultūros ir meno savitumas / 73

Babiloniečių civilizacijos laimėjimai / 75

ASIRŲ SUKARINTOS CIVILIZACIJOS MODELIS / 77

Ištakos ir savitumas / 78

Teritorinė ekspansija / 78

Beveik tobula Asirijos karo mašina / 79

Ekonominės, politinės ir socialinės sandaros ypatumai / 81

Kultūra ir menas / 83

PERSŲ-SENOVĖS IRANĖNŲ CIVILIZACIJA / 85

Civilizacijos genezė / 86

Achemenidai kaip pirmoji persų imperija / 88

Partijos Aršakidai kaip pirmoji rytų iranėnų imperija / 93

Sasanidai – antroji persų imperija / 95

Persų meno tradicijos savitumas / 100

Islamizacijos iššūkiai ir persų civilizacinės įtakos pėdsakai / 103

ŽYDŲ CIVILIZACINIS FENOMENAS / 105

Ilgai be savo valstybės ir teritorijos gyvavusios civilizacijos unikalumas / 106

Žvilgsnis į žydų civilizacijos tyrinėjimus / 110

Civilizacijos ištakos / 111

Judaizmas ir jo santykiai su kitomis religijomis / 115

Teisiniai ir religiniai savivaldos principai / 120
Gyvenimo būdas ir darbinės veiklos formos / 124
Švietimas ir išsilavinimas / 126
Etinės ir estetiškos pažiūros / 128
Antika: Šventyklos sugriovimas ir judaizmo transformacija / 131
Iššūkiai viduramžių epochos pradžioje / 136
Žydai arabų–musulmoniškos civilizacijos erdvėje / 139
Žydų vertėjų ir mąstytojų iškilimas Ispanijoje / 143
Žydų padėtis kitose krikščioniškos Europos šalyse / 148
Apibendrinimas / 152

PROTOINDIŠKOS CIVILIZACIJOS MĮSLĖS / 155

Ištakos / 156
Protoindiškos, arba Indo upės slėnio civilizacijos pobūdis / 157
Politinė ir visuomeninė struktūra / 160
Miestų kultūros savitumas / 162
Ūkininkavimo formos / 163
Amatai ir prekyba / 165
Meno dirbiniai / 166
Ekologinė krizė ir civilizacijos žlugimas / 168

VIENYBĖ ĮVAIROVĖJE: INDŲ CIVILIZACIJA / 171

Civilizacijos ištakos ir savitumas / 172
Kastos ir indų visuomenės struktūra / 176
Vedų epocha / 178
Klasikinė epocha / 182
Budizmo ir džainizmo suklestėjimas / 185
Klasikinės epochos architektūra ir skulptūra / 190
Guptų epochos kultūros iškilimas / 196
Hinduizmas ir ankstyvieji viduramžiai / 198
Kašmyro renesansas ir tantrizmo sklaida / 209
Džainų kultūros tradicija / 215
Islamizacijos kultūriniai iššūkiai / 217
Mogolų kultūros iškilimas / 221
Indų filosofijos ir mokslo indėlis į civilizacijos istoriją / 226

PASKLIAUTĖS IMPERIJA: KINŲ CIVILIZACINIS PASAULIS / 231

Civilizacijos gimimas / 232
„Vidurio imperija“, jos hegemoninės ambicijos ir duoklių sistema / 236
Santykiai su kitais civilizaciniais pasauliais / 238
Konfucianizmo, daoizmo ir čan idėjų poveikis / 242
Tradicijos galia / 249
Raštas ir *wen* kultūra / 252
Klasikinio išsilavinimo sistema ir elito formavimo principai / 255
Kinų estetikos ir meno tradicijos savitumas / 260
Ekonomikos ypatumai / 266
Kinų mokslo laimėjimai / 269
Tang kultūros aukso amžius / 275
Song neokonfucianizmas ir kinų renesansinės kultūros ypatumai / 278
Yuan epochos iššūkiai / 281
Tradicijų atgimimas Ming epochoje / 284
Mandžiūriška Qing dinastija ir imperijos saulėlydis / 289

RYTO GAIVUMO ŠALIS: KORĖJOS CIVILIZACINĖS TAPATYBĖS PAIEŠKOS / 293

Korėjos civilizacijos savitumas / 294
Ankstyvoji istorija ir Korėjos vienijimo procesai / 296
Joseono dinastija: nuo „mažosios Kinijos“ iki atskiros imperijos / 300

Kultūros raidos ypatumai / 302
Urbanistikos ir architektūros tradicijos bruožai / 304
Meninės kultūros savitumas / 306

TEKANČIOS SAULĖS ŠALIS: JAPONŲ CIVILIZACIJA / 309

Japonų civilizacijos savitumą nulėmę veiksniai / 310
Periodizacijos problemos / 313
Sąveika su kitomis civilizacijomis / 314
Šintoizmas ir japonų civilizacijos ištakos / 316
Budistinė Asukos epochos kultūra / 319
Naros epochos kultūros pakilimas / 322
Heiano epochos estetizmas / 324
Dzenbudizmo įtakos augimas Kamakuros epochoje / 329
Religinis sinkretizmas / 333
Muromachi epochos iššūkiai / 335
Politinis vienijimasis ir japoniškojo renesanso bruožai / 338
Modernybės prielaidos Edo epochoje / 345

EURAZIJOS KLAJOKLIŲ CIVILIZACINĖS TAPATYBĖS PROBLEMA / 351

Bendrieji ankstyvųjų Eurazijos klajoklių kultūros bruožai / 353
Ekonominė, socialinė ir politinė organizacija / 353
Technologiniai pasiekimai ir meninė raiška / 355
Santykiai su sėsliąja periferija / 356
Eurazijos klajoklių imperijos prielaidos skitų kultūroje / 357
Šiongnu kaip pirmoji Azijos klajoklių didžioji galia / 361
Tiurkų genčių vaidmuo vienijant Eurazijos stepių erdves / 364
Mongolų imperija kaip klajoklių galios viršūnė / 368
Eurazijos klajoklių saulėlydis / 376

ISLAMO, ARBA ARABŲ-MUSULMONIŠKOJI CIVILIZACIJA / 381

Arabų-musulmoniškos civilizacijos tyrinėjimo problemiškasumas / 382
Civilizacijos savitumas / 387
Islamo ekspansija ir religinė tolerancija / 396
Omejadų kultūrinio pakilimo prielaidos / 402
Abasidų ir Fatimidų aukso amžius / 404
Naujų imperijų iškilimas / 412
Osmanų kultūros įsivyravimo epocha / 414
Klasikinės islamo civilizacijos saulėlydis / 416
Kultūrinės raidos bruožai / 419
Mokslo laimėjimai / 423
Urbanistika ir architektūra / 433
Islamo civilizacijos istorinė misija / 441

UŽSACHARIO AFRIKOS CIVILIZACINIAI ŽIDINIAI / 445

Afrikanistikos ištakos / 446
Afrikos civilizacinis pasaulis ir stereotipų galia / 452
Geografiniai ir kultūriniai Afrikos žemyno ypatumai / 456
Socialinės organizacijos formos / 458

ŠIAURĖS RYTŲ AFRIKA / 460

Nubijos civilizacijos raida ir santykiai su Egiptu / 460
Merojės civilizacinis židinytis / 463
Etiopijos, arba Aksumo civilizacija / 465

VAKARŲ AFRIKA / 470

Sahelio civilizacinė juosta / 470
Transsacharinės prekybos vaidmuo / 472
Sahelio islamizacijos procesas / 474

Pirmosios Vagadu (Ganos) imperijos atsiradimas / 477

Malio imperija / 480

Timbuktu universitetinio miesto fenomenas / 482

Songajų imperija ir Sahelio valstybių nuosmukis / 486

Miškų karalystės / 487

AFRIKA Į PIETUS NUO PUSIAUJO / 491

Apibendrinimas / 495

„NAUJASIS“ MEZOAMERIKOS CIVILIZACIJŲ PASAULIS / 497

Naujojo pasaulio civilizacijų atradimas / 498

Civilizacijos užuomazgos Mezoamerikoje / 503

Olmekų civilizacija ir jos įtaka Mezoamerikai / 505

Sapotekų civilizacija ir Monte Albanas / 509

Civilizacijos lopšys Teotihuakanas / 511

Majų civilizacijos kultūrinis skrydis / 516

Toltekų imperijos mįslės / 525

Actekų imperijos klestėjimas ir žlugimas / 528

ANDŲ CIVILIZACINĖS RAIŠKOS ĮVAIROVĖ / 535

Pirmosios Amerikos civilizacijos užuomazgos Norte Čiko kultūroje / 537

Čavino kultas ir jo sklaida / 538

Naskos kultūros mįslės / 539

Močės kultūros pasiekimai / 540

Pirmieji pretendentai į imperijos statusą: Tihuanakas ir Varis / 541

Čimu – Močės tradicijų tęsėja / 542

Inkų imperija ir jos žlugimas / 544

Apibendrinimas / 547

CIVILIZACINIAI OKEANIJOS YPATUMAI / 549

AUSTRALIJOS KULTŪROS LOBYNAS / 550

LAPITA – ANKSTYVOSIOS OKEANIJOS KULTŪROS ŽIDINYS / 553

MELANEZIJA / 554

Naujoji Gvinėja / 555

Salų Melanezija / 556

MIKRONEZIJA / 558

POLINEZIJA / 559

Vakarų Polinezija / 560

Rytų Polinezija / 561

Pietų Polinezija – Naujoji Zelandija / 563

IŠVADOS / 565

Summary / 573

Literatūra / 575

Asmenvardžių rodyklė / 592

Turinys prancūzų kalba / 596

Turinys anglų kalba / 600

Turinys rusų kalba / 604